

શ્રીશક્તિ અંથમાળા

૪૭

દુનિયાનો શાજી

આવૃત્તિ બીજી

ક્ર. સ. ૧૯૪૦

સંવત ૧૯૯૬

જિલ્લાપાલ

અમદાવાદ

૨૨ ૦૬ ૧૯

ગુજરાત સરકારના વડાપીઠના સચિવાલય

[અમદાવાદના કાયદાગૃહ, વિભાગ]

અવગત

૨૨ ૦૬ ૧૯

સંવત ૧૯૯૬

અમદાવાદ

પાના

૨-૩

સુર

જ્યેન, આ ચોપડી હું તને ભેટ આપું છું તે એવી ઇચ્છાથી
કે તું તારા પતિ પાસેથી કદિ પ્રથુ તેની શક્તિ ઉપરાંતનાં લુગડાં ધરેણી
મેં વવાની ઇચ્છા નહિ રાખે. વિમળાએ ધરેણીનાં શોખને કીધે
પોતાના પતિને નેત્રમાં મોકલ્યો. એની વાત વાંચીને તું સાચો બેઠ
પ્રહણ કરજે ને સુખી થા. તને મારા અંતરથી આશિર્વાદ છે.

ધરણાંનો શોખ

“જીઓની, કંચનબહેનના પતિએ કેવી સરસ સોનાની ચેઇન, કંચનબહેન માટે બનાવડાવી છે ! બધાંને પોતાની પત્નીને કંઈ ને કંઈ પહેરાવવા-ઓઢાડવાની હોંશ હોય છે.” વિમળાએ તેના પતિ કમલનયન પાસે વાત શરૂ કરી.

“પણ કંચનબહેનના શિરોમાણી રામદાસ શેઠની તો બે મીલો ચાલે છે. ઉપરાંત રૂનો વેપાર, અને લાખોના વીમમાંથી કમાય એ વળી જીદું. એમને એ પરવડે. આપણાથી પારકાંની દેખાદેખી કરી, કંઈ વતી શકાય એમ છે ? બોલ તો વિમુ !” કમલનયને વિમળાના ઢળેલા મુખાવિંદને હડપચીથી ઉંચે કરી, મધ્યમાં આણી, તે પર ધીમેથી લપડાક લગાવી; એટલે વિમળાથી છેવટે હસ્યા વિના ન રહી શકાયું.

“કુદરતની કૃપા હશે, તો વળી કેાઈ દિવસે, તારી એ ઇન્છા ફળીભૂત થશે. પણ એટલા માટે કરી, તું

આમ રોષે ભરાય, એ મને ન પાલવે હું !” કમલનયન તુટેલી વાતના મણુકા સાંધતાં બોલ્યો.

“પણ હું ક્યાં રોષે ભરાઈ છું ?” વિમળા ગાલ પર મરકલડાં પાડતાં બોલી, “અંતરની ઈચ્છા કહીએ તેમાંએ તમને બોલું લાગી જાય. વાહ !”

વિમળા, અને કમલનયન બન્ને અત્યારે હિંચકા પર હિંચતાં હિંચતાં, વાર્તાલાપમાં પરોવાયેલાં હતાં. દરરોજ રાત્રિએ જમી કરી બન્ને એક હિંચકે બેસતાં, અને સાંસારિક, માનસિક સુખદુઃખની આપ-લે કરતાં.

કમલનયન અને વિમળાનું જોડું સુખી હતું. કમલનયન “ધી બોમ્બે સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની”માં ટાઇપીસ્ટ તરીકે નોકરી કરતો હતો. રૂપિયા ૬૦ની નિયમિત આવકમાંથી તેને તેની દુનિયા ચલાવવાની હતી. ૨૦ રૂપિયા તે તેની ન્હાની બહેનના અભ્યાસ માટે “કન્યા ગુરુકુળ”માં મોકલી આપતો. ૧૦ રૂપિયા તેનાં માતૃશ્રીનાં ભરણપોષણ માટે વતન મોકલી આપતો. અને બાકીના ૩૦ વિમળા અને કમલનયનને શહેરી જીવનમાં માંડમાંડ પૂરા થતા. ૮ રૂપિયાના ભાડાવાળા મકાનમાં એ રહેતો. ૨ રૂપિયા તેલજત્તીનું ખર્ચ અને બાકીના ૨૦માંથી ખાવાપીવાનું, કપડાંલેણ, આમોઝ પ્રમોદ જે કહો તે; સઘળું તેટલામાં જ ચલાવવાનું હતું.

પણ એમ છતાંએ, કમલનયન પોતાને સુખી ગણતો. તેને વિમળા જેવી ન્હાલસોઈ પત્ની સાંપડી હતી. વિમળા પાંચેક ગુજરાતી સુધી ભણી હતી. એ

કેાઈ પ્રખર સમાજશાસ્ત્રિણી તો નહોતી બની શકી. પણ એક આદર્શ ગૃહિણી તો અવશ્ય હતી જ. તેના નિખાલસપણાથી અને હસમુખા સ્વભાવથી, કમલનયન ઉપરાંત, આસપાસનાં પાડોશીઓ પણ મુગ્ધ હતાં.

કમલનયન સાહિત્ય રસિક-સેવક-સર્જક હતો. તેણે વિમળાને સાહિત્ય સૃષ્ટિ તરફ આકર્ષવા ઘણા ઘણા પ્રયત્નો કર્યા, પણ તેમાં તેને બહુ જ ઓછી સફળતા મળી હતી. “તમે વાંચ્યા કરોને તમારાં થોડાં. રાત્રિના બપોળે વાગ્યાં સુધી વાંચ્યા કરશે, અને ચિત્ર વિચિત્ર લખ્યા કરશે. આપણે તો ભલી આ નિદ્રા.”

કમલનયન વિમળાને જ્યારે, મેઘદૂતનું ભાષાંતર સમજાવવા, કે કંઈ શીખવવા બેસતો ત્યારે વિમળા ઉપર પ્રમાણે સ્નેહભર્યો છણકો કરી, નિદ્રાધીન થઈ જતી.

પણ કમલનયનને એમ ભય રહ્યા કરતો હતો કે વિમળા જો સાહિત્યનો અભ્યાસ નહિ કરે તો ભાવના, સંસ્કાર, અને પ્રેમ નહિ સમજે. પણ પ્રેમને સાહિત્ય સાથે બહુ નિકટનો સંબંધ નથી, એમ કમલનયને પાછળથી વિમળાના સહવાસ દરમિયાન જાણ્યું. પ્રેમ એ આંતરિક વસ્તુ છે. એક અભણ ગામડાંનું યુગલ “પ્રેમ” વસ્તુને શહેરી જીવો કરતાં—જો તે શુદ્ધ અને આંતરિક હોય તો—વિશેષ પીછાણી શકે છે.

વિમળા કંઈક અંશે ઘેલી હતી. સૌજન્યભર્યું માદવ તેનાં નિર્મળ નેત્રોમાં દષ્ટિગોચર થતું હતું. તેને પોતાના પતિ કમલનયન માટે અભિમાન હતું.

તેઓ ગરીબાવસ્થામાં હતાં. તેઓ બીજી સ્ત્રીઓના અભણ, ગમાર, કે વેવલા પતિને ભેટી, ત્યારે વિમળાને કમલનયન તરફ અનેક ગાણું માન વધી જતું.

પણ વિમળાને કેણુ જાણે કેમ કપડાં લત્તાં અને ધરેણીનો શોખ એટલો બધો હતો કે ન પૂછે વાત. કેઈ સ્ત્રી પાસે, પોતા કરતાં વધારે સારું ધરેણું ભેટી, ત્યારે તેનું અંતર તરતજ બોલી ઉઠતું, “એના શાન્તિલાલ કરતાં, મારો કમલનયન, જ્ઞાન, ઓજસ અને પ્રતિભામાં હજાર હરજો મહાન છે. હું કમલનયનની પત્ની; મારે એ ધરેણું ન હોય, એમ ?” પણ બિચારી વિમળાની ધરેણીની—“પ્રેસલેટ” કે “મધુપાંદડી !”ની—આશા, તેમની ગરીબાઈભરી પરિસ્થિતિને અંજે, આકાશ કુસુમવત્ રહી જતી.

પણ હમણાં હમણાં વિમળાએ એક નવો રસ્તો શોધી કાઢ્યો હતો. તે એ કે સહુ ધરેણાં પહેરીને દેખાવડી લાગે—તેનાથી જુદાં તરી આવી, પોતે કેમ વધારે દેખાવડાં લાગવું તે ! બીજી સ્ત્રીઓ હર હંમેશ મુજબ વાળ હોળતી, જ્યારે વિમળા એવી રીતે વાળ હોળતી, કે વાળની લટ, આંખની અણીઆળી ભ્રમરો પાસેથી વળાકે લઈ, કાનોને ઢાંકી અંબોડામાં મધ્ય સ્થળે વળી જતી હોય—કાનોને એવી રીતે ઢાંકીને, કે લટકતાં ઇયરીંગ્સની સોનાની પાંદડીઓ દષ્ટિગોચર અવશ્ય થાય. બીજી સ્ત્રીઓ સાડી પહેરતી તેમાં, અને વિમળાની સાડી પહેરવાની રીતમાં, બહુ તફાવત તરી આવતો. કેઈને

તેમાં કળા-લાલિત્યનું આછેરું દર્શન જણાયા વિના ન રહેતું. પગના અંગુઠાને ઢાંકીને સાડીમાં જે કરચલી પકતી, એજ કરચલી સાડીમાં માથાવટી પાસે મળી જતી. પીત્તળની ખોટી પણ ચળકાટ કરતી પીનમાં, સાડીની ૩૬ ઘડી પરોવી ખોતે અરિસામાં જોતી, ત્યારે વિમળા ખોતાનાજ સૌંદર્યમાં મોહી પડતી. ભાલમાં કળાપૂર્વક કરેલી, ન્હાની શી ટપકી, અને “K” મુદ્રણવાળી મિનાકારી વિંટી વિમળામાં જુદી તરી આવતી. ઉપર મુજબ ટાપટિપ કરીને, વિમળા સ્ત્રીઓની સભા, કે ગરબા-મહોત્સવ-પાર્ટીમાં ભાગ લેવા જતી, ત્યારે ભલભલી લક્ષાધિપતિની સ્ત્રીઓ આંગળાં કરડી જતી. “એ કોણુ છે !” “એ કોણુ છે !” એ પ્રશ્નાવલિની ધમાલ, વિમળાને જોઇ, એ ધન-ગર્વિતાઓ માંહોમાંહે મચાવી મૂકતી. “મેં આડ હજજરનો અંદનહાર પહેયો છે, છતાં કોઇ મારા તરફ જોતુંએ નથી,” “મેં હિરાજડિત બંગડિયો પહેરી છે, છતાં મને કોઇ પૂછતુંએ નથી.” એવાં માનસિક દુઃખો વિમળાને જોઇ, ધનગર્વિત સ્ત્રીઓ અનુભવતી.

પણ વિમળાનેએ છક્કડ આપે, એવી એક તરૂણી, ગરબા પાર્ટીના દિવસે નીકળી આવી. તેનું નામ કંચન. લક્ષાધિપતિ યુવાન રામદાસ શેઠની એ પહેલી વખતની પરણેતર હમણાંજ સાસરીએ આવી હતી. ધન હતું, વૈભવ હતો અને નામ પણ વળી કંચન ! કંચન થીઓસોપ્રીકલ સોસાઇટીમાં રહેલ પણ

ખરી. એટલે કળા, લાલિત્ય, અને રસની જમાવટ, એ શી વસ્તુ છે, તે એ સારી પેઠે જાણતી હતી, અને જીવનમાં ઉતારતાં પણ શીખી હતી. વિમળાએ જોયું કે સૌન્દર્યકળા અને લાલિત્યના મિશ્રણથી, બાહ્ય સૌન્દર્ય કેમ બતાવવું, તે વિષે કંચન મારી સાથે હરિકાઈ કરવા માંગે છે. “ઠીક છે.” વિમળાએ મન મનાવ્યું.

પણ કંચન તો ધનિક હતી. એ રોજ ને રોજ કોઈક નવું તુલ બતાવતી કરતી હોય. કંચને અંબોડામાં ખોસવાની, સોનાની લૂમખી બનાવડાવી, તો વિમળા પોતાની વેણીને આકર્ષક રીતે ચંપા અને ગુલાબનાં પુલોથી સુશોભિત રીતે શણગારતી. કંચન પારકરની ફાઉન્ટન પેન ખરીદી, બ્લાઉઝમાં લટકાવી સભામાં જતી, તો વિમળા ઝીરો પાવરના ઠંડા ચશ્મા લગાવીને જતી. કંચને એ જોઈ કોકશીલના ચશ્મા ખરીદ્યા, અને લગાવ્યા. વિમળા તરત જ બીજે દિવસે ‘રીડી-મલેસ’ ચશ્મા પહેરીને ગઈ.

વિમળાને આટલો વખત એમ લાગતું હતું કે પોતે હજી જીવની બાજુ પર છે. પણ આજના બનાવે વિમળાને છેક હતાશ કરી નાખી. ‘સોનાની ચૈઈન’ કંચને કેવી સરસ રીતે બહાર ગોઠવી હતી ! એક સેર ગળાને આંટો લઈને, બીજી સેર વક્ષસ્થળ પર, અને ત્રીજી સેર ગોઠણ લગી લટકતી. તેમાંએ વળી બદામ કાટખુણે લટકતી રાખી હતી ! એમ ? વાહ, કંચન, વાહ, તું મને ટપી જશે, એમ ? વિમળાને હવે એમ લાગ્યા કરતું

કે કંચન પાસે હવે હું હારી જઈશ. આટઆટલું તે કરતી, એ વાળની સુવ્યવસ્થા, એ ટાપટિપ, એ સૌરભ દર્શન, એ સઘળું. સ્ત્રી વૃન્દમાંથી જુદું તરી આવી, કંચનને મહાત કરવા ખાતર, તેને એક વિચાર સ્ફૂર્યો. “મારી પાસે પણ એવી એક સોનાની ચેઈન હોય તો ? તો હું એવી લાખ કંચનને પહેાંચી વળું.”

એ અંતરનું દુઃખ ન રોકી શકવાથી ઉપરની સોનાની ચેઈનની વાત તેણે કમલનયન પાસે ઉચ્ચારી હતી.

(૨)

આજે ઓફિસથી છુટતી વખતે, કમલનયને મનમાં નિશ્ચય કરી લીધો કે, “ગમે તેમ કરીને પણ વિમળા માટે ચેઈન તો ખતાવડાવવીજ. તેના અંતરની એટલી ન્હાની શી ભાવના પણ મારાથી શું નહિ પૂરી શકાય ?”

તેની સાથેજ ઓફિસમાં નોકરી કરતા—પણ સારા પગારથી, એકાઉન્ટન્ટ તરીકે કામ કરતા, રંગીલદાસ પાસે એ ગયો. રંગીલદાસ પાસે કમલનયને રૂ. ૨૦૦ ઉછીના માગ્યા. અને તે એ શરતે કે, મહિને આઠખાંડ રૂપિયા આપવા, અને રંગીલદાસ કહે તેટલું વ્યાજ પણ આપવું. રંગીલદાસે તરતજ હા કહી. એટલે કમલનયનનો હરખ માતો જ ન હતો. સીધો એ સોનીની દુકાને પહેાંચ્યો, અને છ તોલાની

સોનાની ચેઇન, પાલીસદાર કરવાનો ઓર્ડર પણ આપી દીધો. પેટે પાટા દઇને માંડમાંડ બચાવેલા રૂ. ૨૫ કમલનયને, સોનીને બહાના તરીકે જમા પણ આપી દીધા.

કમલનયન, હરખાતે હૃદયે ઘેર પહોંચ્યો. વિમળા તેનું સ્વાગત કરવા રાહ જોતી બેઠેલી હતી.

“વિમ્બુ, જો તને ચેઇન, બે દહાડા પછી મળી જશે.”
કમલનયન દ્વારમાં પ્રવેશ કરતાં કરતાં બોલી ઉઠ્યો.

“....પણ રૂપિયા ક્યાંથી ?”

“એ મેં સવડ કરી લીધી છે. આપણું ઘી-દૂધનું ખર્ચ તથા બીજું કેટલુંક ખર્ચ ચોછું કરી, મહિને આઠ રૂપિયા બચાવી, જેની પાસેથી ઉછીના લીધા છે. તેને ભરપાઈ કરી દઇશું.”

પતિ-પત્ની બન્ને હરખાયાં. પણ વિમળા કરતાં કમલનયનનો હર્ષ વિશેષ હતો.

ચેઇન તૈયાર થઇ ગઇ, અને સોનીએ કમલનયનને બાકીના રૂપિયા આપી, ચેઇન લઇ જવા જણાવ્યું. કમલનયન તે સ્થાંજે રંગીલદાસને ઘેર રૂપિયા લેવા ગયો. પણ રંગીલદાસે રૂપિયા આપવા માટે ગદલાંતદલાં કરવા માંડ્યાં. રંગીલદાસને ડર લાગ્યો કે, રખે મારા રૂપિયા, બ્યાજના લોભે ડુબી જાય તો ? કમલનયનને એ ચોખ્ખો ના તો ન પડી શક્યો. પણ “હાલ સવડ નથી. ગઇ કાલેજ ૬૦૦ રૂપિયા ગિરધરલાલને હાથ ઉછીના આપ્યા, તે હજી આવ્યા નથી. જુઓને, માણસો

વાયદા આપી જાય, તે ક્યાં પાળે છે ? જેટું લગાડશે નહિ હં. મને આ વખતે માફ કરો.” એમ તેણે કહ્યું.

કમલનયને જોયું કે કંઈ વળે તેમ નથી. એ હતાશ હૃદયે સોની પાસે પડાંચ્યો. “મારે હવે ચેઇન નહિ જોઇએ. તમારે તમારી મજુરીના જે કંઈ કાપી લેવા હોય તે કાપી લો. અને બાકીના, મારા ખડાનાના રૂપિયા પાછા આપો.”

આવી વાત સાંભળી સોની મહાશય ગળું ડિઠ્યાઃ “એ નહિ ચાલે સાહેબ. શું આ ખડાના બચ્ચાંની રમત છે ? એડવાન્સ રૂપિયા લઈ-લઈને સોદો કરેલ છે, તો હવે ચેઇન લેવીજ પડે. અમે વેપાર કરવા બેઠેલા છીએ. મહેરબાન, ચેઇન નહિજ જોઈએ, તો તમારા ખડાનાના રૂપિયા ‘ફારફીટ’ થઈ જશે. પણ મહેરબાન, જો અત્યારે નાણાંની સવડ ન હોય, તો બાનાના રૂપિયા શા માટે ‘ફારફીટ’ થઈ જવા દો છો ? અમે ક્યાં તમરા પર એવું સખત દબાણ કરીએ છીએ, કે હમણાં ને હમણાં રોકડા પસાજ આપો. માત્ર તમે ૧૫૫ ટકાની એક માસની હિન્ડનોટ લખી આપો, અને ચેઇન લઈ જાઓને તમે ! કેાણ ના કહે છે ? પણ આમ ફરી જાઓ, એ સાફ ન કહેવાય ! તમે પેલી ‘બોમ્બે સ્ટીમ નેવીગેશન કું’ માં કામ કરો છો ને ? ત્યારે શો વાંધો છે ? અરે મંગળદાસ, ભાઈના નામનું ઉધાર ખીત્ર બનાવો અને.....”

પણ અને...વાળું વાક્ય પુરું થાય, તે પહેલાંજ હેન્ડનોટનું ફરફરિયું, કમલનયન સમક્ષ મૂકાયું. કમલનયને ચિત્તવત ગતી, સ્ટાંપ પર સહી કરી આપી. પરંતુ એક માસ બાદ સોનીને રૂપિયા ક્યાંથી આણી આપવા એ ગડમથલ તેના અંતરને મૂંઝવી રહી હતી.

પણ એમ છતાંએ, ત્યારે એ ચેઇન પહેરી વિમળાએ હાસ્ય રચું ત્યારે કમલનયન સઘળી ચિંતાઓ વિસરી ગયો. શ્રી મડળે 'વસંતોત્સવ' ઉજવ્યો, તે દિવસે વિમળા એ ચેઇન પહેરી ઉત્સવમાં ગઇ. વિમળાને અત્યારે એમ લાગતું હતું કે મેં કંચનને મહાત કરી છે. કારણ ? કારણ એટલું જ કે કંચન વારંવાર વિમળાએ નવી પહેરેલાં સોનાની ચેઇન તરફ છુપું છુપું નેત્રા કરતી હતી.

રે હરિકાંઈ શોખીન શ્રી-હૃદય ! ! !

+

+

+

આજે સોનીને ખાંધેલ વાયદાની મુદત-હેન્ડનોટની તારીખ પૂરી થતી હતી. કમલનયનને એક પ્રશ્ન મૂઝવ્યા કરતો હતો, કે સોનીને એ રકમ કેવી રીતે ભરપાઈ કરવી.

રહાંજે કમલનયન સોનીની દુકાન પાસેથી પસાર થયો. એટલે તરતજ દુકાનઢારે જૂમ મારી, અને રૂપિયા માંગ્યા. કમલનયને આજીવનપૂર્વક બે-ચાર રોજ થોભી જવા વિનંતિ કરી. પણ એવી ઉલ્ટો સોની મહાશયનો પિત્તો ઉછળ્યો. તેણે ધમકી આપી કે જો પરમ

દિવસ સુધીમાં રૂપિયા નહિ મળે, તો ‘કરારભંગ’નું તહોમત મૂકી પોલિસ દ્વારા પકડાવવામાં આવશે.

કમલનયન ઉદ્વિગ્ન હૃદયે ઘેર પહોંચ્યો.

“કેમ, આજે ચંદ્રેરની કાન્તિ સુવર્ણરંગીને બદલે શ્વેતવર્ણી જણાય છે ?” વિમળાએ કમલનયનને જોતાંજ પ્રશ્ન પૂછ્યો.

“વિમ્બ, મારી તબિયત આજે કંઈક અસ્વસ્થ લાગે છે. કદાચ રાતે તાવ આવે તો કંઈ નવાઈ નહિ. મારે અત્યારે જમવું નથી. એક કપ ચહા કરી આપને ?”

કમલનયન પાસે, ઉદ્વિગ્નતાના સ્ફોટ માટે તબિયતના ણાના સિવાય કશોએ પ્રત્યુત્તર હાજર ન હતો. તબિયત ઠીક જણાતી નથી એમ દર્શાવવા ખાતર તેણે એક કપ ચહાની માંગણી કરી.

(૩)

કમલનયનની ઓફિસનો મેનેજર બપોરે ‘લંચ’ લેવા માટે ઉઠ્યો, અને કમલનયનના સદભાગ્યે કે દુર્ભાગ્યે તે ટેબલનાં ખાનાં ખુલ્લાં મૂકતો ગયો.

કમલનયને કાગળ ટાઈપ કરતાં કરતાં એ જોયું. તેના ક્ષુબ્ધ મગજમાં, અનેક વિચારોએ વિજળિક ગતિથી તોફાન મચાવી દીધું; પૃથ્વી પ્રલય શ્રવાની હોય તે વખતે મનુષ્યની માનસિક સ્થિતિ જેવી દુઃખદ થાય, તેવી અત્યારે કમલનયનની હતી. તે થુંકવાને

બહાને મેનેજરના ટેબલ તરફ ગયો. ખાનામાંથી ધ્રજતે હાથે તેણે ચેકબુકનાં સહી કરેલાં પાનાંમાંથી એક પાનું કાપી લઈ ગજવામાં ઉંડે ઉંડે સેરવી દીધું.

ખીજી સહવારે બેંક ઉઘડી કે તરતજ તે બેરર ચેકનું પાનું લઈ જઈ ત્યાં પહોંચ્યો. રૂ. ૨૦૦) તેણે ચેકમાં ભરી પાછળ ખોટી સહી કરી ટોકન પણ દીધું.

એ વખતે જ બેંકના કેશીયર પર ટેલીફોન આવ્યો:

“એલાઉ પ્લીઝ.”

“સાહેબજી, હું મેનેજર, ‘મામ્મે સ્ટીમ નેવી-ગેશન ક્લબ’ જુઓ, મારા ટેબલના ખાનામાંથી, ચેક નંબર બી ૦૩૨૭૯૬ ચોરાગ્ગેલ છે. તો મહે-રબાની કરી એ ચેકના રૂપિયા કોઈ લેવા આવે તો તે આપશે નહિ. અને જે કોઈ આવે તેને પોલિસ દ્વારા પકડાવી દેશો. તેવા ખબર.....”

“.....અરે, પણ એ ચેક આવી પહોંચ્યો છે.”

“.....હા? પેમેન્ટ તો નથી થઈ ગયુંને ?”

“ના, ના.”

“ત્યારે જે કોઈ હોય તેને ‘એરેસ્ટ’ કરો. હું હમણાંજ આવી પહોંચું છું. સાહેબજી.”

“સાહેબજી.”

ખિચારો કમલનયન વેઘટીંગ રૂમમાં ચેક પાસ થઈ જવાની રાહ ભેતો ભેઠો હતો. પણ તેની આશા

નિરાશામાં તરતજ ફેરવાઇ ગઇ. એ શસ્ત્રસજ્જ શીખ પહેરગીરો તેનું કાંડું પકડીને અંદરના રૂમમાં લઇ ગયા.

કમલનયનને કેશીઅરે જણાવ્યું, “તમારા પર ચેકની ચોરીનો આરોપ છે. તમારા મેનેજર અને પોલિસ હમણાંજ આવી પહોંચે છે.”

પોલિસ ઓફિસને ટેલીફોન થયો, અને પોલિસ ઇન્સ્પેક્ટર તથા ચાર કોન્સ્ટેબલો એક મોટરમાં આવી પહોંચ્યા. કમલનયનને જોયું કે હવે બચવાનો કોઈ રસ્તો નથી. એટલે તેણે ચોરીનું તહોમતનામું કબુલ કર્યું, અને તેનું સ્ટેટમેન્ટ પોલિસને લખાવી દીધું. તેણે વિચરી લીધું કે હવે જેલમહેલની, એટલે એ વર્ષ માટે હવા ખાધા વિના છૂટકો નથી.

પોલિસ કમલનયનને તેજ વખતે કાચી જેલમાં લઈ ગઈ.

આજે કમલનયનને ન્યાયની ફોજદારી કોર્ટના પિંજરામાં ઉભો કરવામાં આવ્યો હતો. સામે પ્રેક્ષક વર્ગમાં વિમળા સજ્જ નેત્રે, બોર બોર આંસુઓ સારતી, એક બેચ પર બેઠેલી હતી. તેણે ડોકમાં સોનાની ચેઈન પહેરેલી હતી.

“કમલનયન !” મેજિસ્ટ્રેટે સત્તાવાહી ઉચ્ચારથી કહ્યું—“તમારા મેનેજરની જીજ્ઞાસાની પ્રમાણે અને તમે પોલિસને સ્ટેટમેન્ટમાં જણાવ્યું છે, તે પ્રમાણે તમે ચેકની ચોરી કરી, એ સાચી વાત છે ?”

“હા, સાહેબ.” કમલનયન ધીમે સ્વરે બોલ્યો.

તેને હવે કે શોક જેવું કશુંએ લાગતું નહતું.

“ત્યારે, તમે શું-હો કબુલ કરો છો ?”

“હા સાહેબ.”

“તમે શા માટે ચોરી કરી ?” મેન્સ્ટ્રેટે પૂછ્યું.

કમલનયન મૂંઝાયો. પ્રત્યુત્તર શું આપવો ? ‘એઈન બનાવડાવવી હતી, એમ કહું ? ના, ના, તો વિમળાને કેટલું બધું દુઃખ થાય ?’ કમલનયને ખોંખારો ખાધો અને કહ્યું કે, “આંહી.....આંહી...મારે મોજશોખમાં વાપરવા જોઈતા હતા.”

“એમ !” મેન્સ્ટ્રેટે સહેજ સ્મિત કરકાવ્યું ને જજમેન્ટમાં સજ્જના આંકડા પુરી આપ્યા: “દોઢ વર્ષની સખત કેદની સજા.”

‘વિમળા સજા સાંભળી ધૂસકે ધૂસકે કેટ’ રૂમમાં જ રહી પડી. તેને પિયેરળી તેડી જવા તેના મોટોભાઈ આવેલ હતો. તેણે એને જમીન પર પટકાઈ પડતાં ઝીલી લીધી.

અને કમલનયનનું હૃદય અત્યારે વિમળાના વિભોગની કલ્પનાએ બળું બળું થઈ રહ્યું હતું. ઘોડી મિનીટો વીતી ન વીતી, ત્યાં એ કોન્સ્ટેબલો કમલન-યનને જેલમાં લઈ જવા હાજર થયા.

જતાં જતાં કમલનયને વિમળા તરફ સ્નેહપૂર્ણ દ્રષ્ટિએ જોયું. તે કમલનયન સ.મે જોઈ રહી. પરંતુ દુઃખની મારી વધારે વળત એ દશ્ય એ ન જોઈ શકી.

તેણે તરતજ એ હાથે પોતાનાં ચક્રુઓ પર ઢાંકી દીધા.

કમલનયને વિમળાએ પહેરેલ સોનાની ચેઇન જોઈ-જેમાંની એક સેર, ડોકને બરાબર વિંટળાએલી હતી. બીજી સેર વક્ષઃસ્થળ પર હતી, અને ત્રીજી સેર ગોઠણ લગી લટકતી હતી. એ દૃશ્ય કમલનયને જોયું. તેને સંતોષ થયો. તેને એમ શાંતિ વળી કે, ભલે પોતે જેલ જાય છે, પણ તે સફળ છે. પોતાની સ્નેહરાશીની-એકની એક અભિવ્રાધા પોતે ચોર બનીને-જેલમાં જઈને પણ પૂરી કરી ! એ આત્મસંતોષનું તેજ વડીબર તેના મુખ પર ચમકી રહ્યું.

+

+

+

બિચારી વિમળા ! પતિ-વિયોગના દુઃખના દોહલ દિવસો પોતાનાં માખાપને ઘેર પસાર કરી રહી છે. અવારનવાર એકાંતમાં પડતી ત્યારે પોતાની સોનાની ચેઇનને એ ચુંગતી. એ બિચારી એને કમલનયનની જતી વખતની ભેટ ગણતી. ને તેનું ખૂબ સંભાળપૂર્વક જતન કરતી. પણ બિચારીને ખબર ન હતી કે, એજ ‘સોનાની ચેઇન’ તેના સર્વે દુઃખનું મૂળ છે.

શ્રી જાતિમાં, હરિકાંઈ અને દેખાદેખીનો મહાન દુર્ગુણ ન હોત તો ? તો શું જગતમાં યોથા ભાગનાં માનસિક દુઃખો રહેત ખાં કે ?

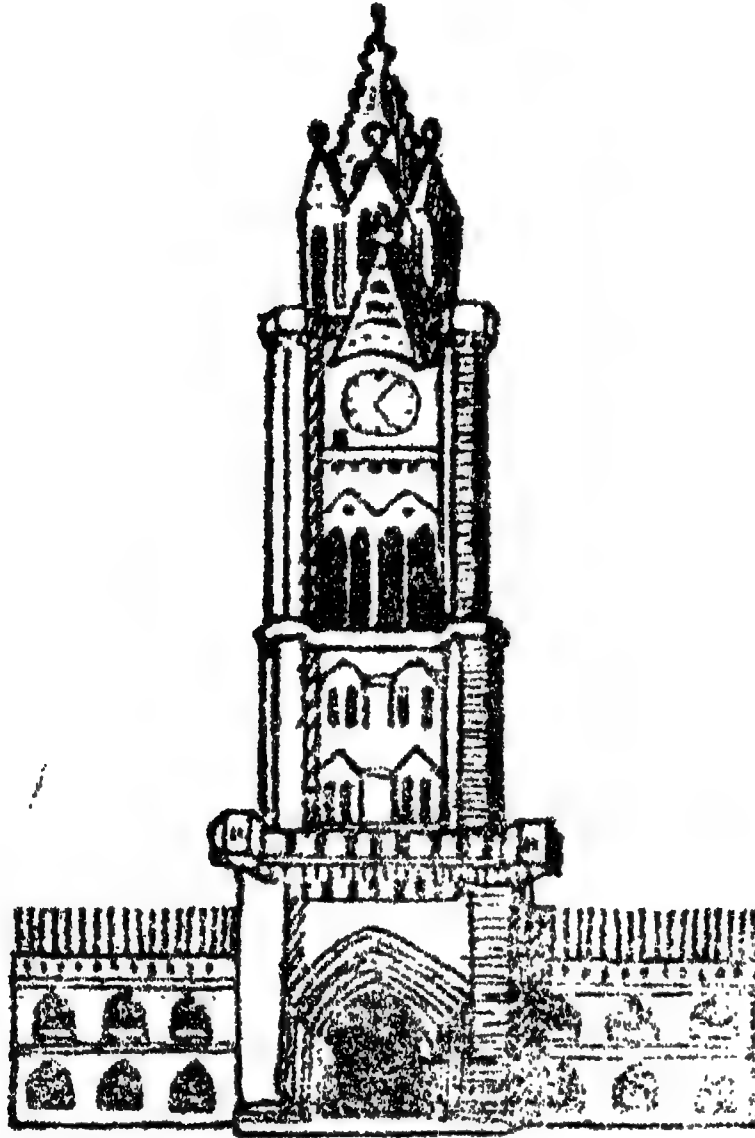

રાજબાઇ ટાવર

પારસી
સતીઓ

કિંમત

૮-૬-૦

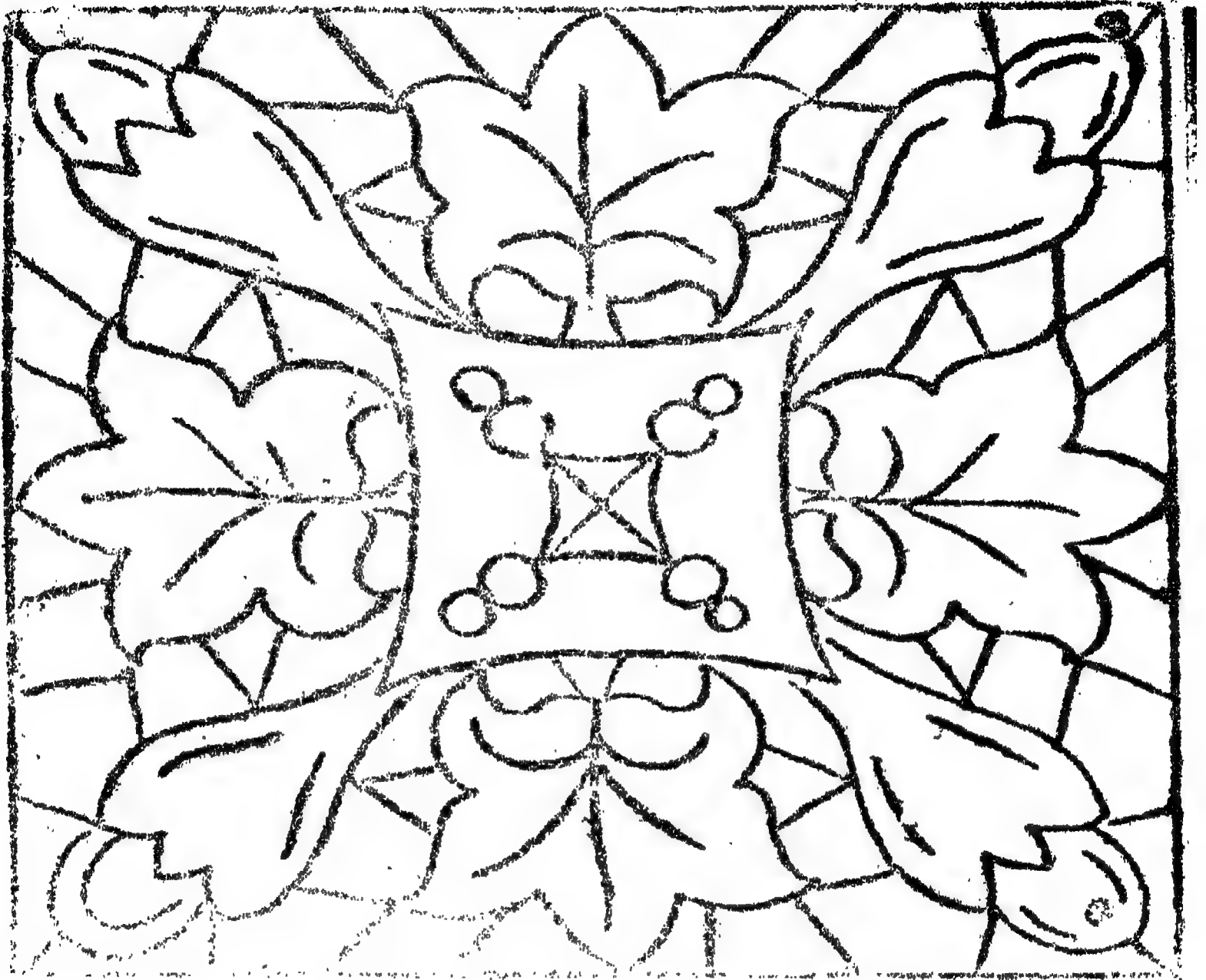

જેની અટારીએથી ઝંપલાવીને બે પારસી યુવતીઓએ
આપઘાત કરેલો. શા માટે ?

શીલની રક્ષાને કાળે.

તેની વાત જાણુવા સી સાહિત્ય મંદિરને આડ
આનાની ટીકીટ ખીડા. ડ. કેળાપીડ સુરત

ભરત ગંથાણ

આ વિષયના પુસ્તકને વખાણના શબ્દોની શી જરૂર છે ? માત્ર દશ આનાની દિશ્વતમાં આવું પુસ્તક બીજું કોઈ મળે તેમ નથી. એનાથી તમે આપોઆપ ઉપરની બેઠ કળા શીખી જશો. તેર આનાની ટીકીટ બીકી મંગાવો.

શ્રીશક્તિ કાર્યાલય, કેળાખીઠ, સુરત.

શ્રી-ઉપયોગી પુસ્તકો

શ્રીશક્તિ ગ્રંથમાળા

સટ પહેલો: ૧ થી ૧૦

- ૧ બંધ્યા - સવિતા જીવાન ગુજરાતની આમેદૂત મૂર્તિ છે. તેના હયાની વેદના ચીતરતી આ ચોપડી એકેએક વાંચકે વખાણી છે. •-૪-•
- ૨ કાફી—શરદ બાબુની કલમે લખાયેલી આ વાર્તા શ્રીઓ માટે સરસ આદર્શ રજુ કરે છે. •-૩-•
- ૩ કાચઢામાં સીનું સ્થાન (દરેક શ્રી વાંચે)—હિન્દુ સીનું કાચઢામાં કેવું સ્થાન છે, તેના હકો શા છે ને શા હોવા જોઈએ, પારસી, મુસ્લીમ શ્રીઓને કેવા હક છે વગેરે માહિતીથી ભરપૂર આ ચોપડી ગુજરાતીમાં એકજ છે. દરેક બાપે દીકરીને, ભાઈએ બહેનને, ને વરે વફૂને વંચાવવી જ જોઈએ. •-૩-•
- ૪ અર્ધાંગના—શ્રીઓ અણીને વળતે પતિને કેવી રીતે મદદ-

- માર બની શકે તેના આદર્શ રજુ કરતી વાતો. ૦-૪-૦
- ૫ મૃત્યુવ્યવસ્થાની વાતો (બેટરી)—ધરખટલાની આંટીધુંટી પર અજવાળું પાડનારી આ વાતોએ ગુજરાતી સાહિત્યમાં નવીજ ભાલ પાડે છે. ૦-૬-૦
- ૬ ખાંચણાં—કાઠીલી ગુજરાતણુના દેયામાંથી ટપકેલી જીવનની રમુજ, દયામણી, તેમજ આનંદી બાજુનાં ચિત્રો દોરતી આ લોકગીતોની ચોપડી ઘેરેઘેર રાખવા લાયક છે. ૦-૫-૦
- ૭ બલિદાન—આવતી પ્રજાને શરવીર બનાવવા માટે બહેનોમાં આ પરાક્રમની ગદ્ય કવિતાઓનો ખૂબજ પ્રચાર થવો જરૂરી છે. સર અવસરે તેમજ ખામ કરીને સગર્ભાવસ્થામાં બેટ આપવા જેવી રૂપાળી ચોપડી. ૦-૫-૦
- ૮ ભવાટવી—હિંદુ સંસારમાં સ્ત્રીઓનાં જીવનની દયામણી બાજુ બતાવતી આ સાચી આત્મકથાઓ વાંચતાં આંખ ભીની થશે. ૦-૪-૦
- ૯ મા—વર, વહુ, મા, બાપના પરસ્પર સંબંધ પ્રેમાળ અને વહાલસોમા કેવી રીતે બને તેની છણાવટ આ વાતોમાં કરેલી છે. ૦-૪-૦
- ૧૦ જ્યાના પત્રો—કસોટીમય લગ્ન—વરવહુનું જીવન સુખી કેમ બને તે સમજાવતાં અને વરે વહુ સાથે ને વહુએ વર સાથે કેવી રીતે વર્તવું તેના પર અજવાળું પાડનારા આ કાગળો બહુજ રસીલા છે. ૦-૬-૦

આખો સટ રૂા. ૨-૧૨-૦ને બદલે રૂા. ૨-૬-૦

સદ બીજો: ૧૧ થી ૨૦

૧૧ પતિની પસંદગી—વરવહુ પોતે એકમેકને પસંદ કરે એવા વિચારો ધરાવનારાઓએ આ વાર્તાઓનું ઝુમખું ખાસ વાંચવા ને વંચાવવા લાયક છે. ૦-૪-૦

૧૨ લીલીની આત્મકથા—એક દુઃખીયારી બહેનની આ આત્મકથા સાવકા સહીયારાનાં દુઃખો પર અજબ જેવો નવીન પ્રકાશ પાડે છે. જગતમાં શું આવું થ બને છે ?!—એમ આશ્ચર્ય થશે. ૦-૩-૦

૧૩ ફોન—ખંભાળનાં ગામડાંઓમાં સ્ત્રીઓની સ્થિતિ કેવી ખરાબ છે તેનો ત્રિતાર રજુ કરતી આ વાર્તા ઘણો જ રસિક તથા બોધક છે. ૦-૪-૦

૧૪ પંરસી વાનીઓ: (શાકાહારી)—ત્રગમગ સો ઉપરાંત ભાતભાતની લસલસતી, લહેજતહાર, માંસમદો વગરની વાનીઓ બતાવવાની સહેલી, ઝટ મમજન્ય એવી રીતે આમાં આપેલી છે. ૦-૬-૦

૧૫ વિધવા - હિન્દુ સંસારની એ દુઃખદ આળુની જુદી જુદી નજરે છણાવટ કરતી આ ચાર વાર્તાઓમાં ઘણો નવીન પ્રકાશ પાડેલો છે. ૦-૫-૦

૧૬ કોને પરણું ?—અભણ ગૌરી ગામડાની છે ભણેલી ઇન્દુ-બેબા શહેરની છે. ગામડાની ગૌરી, ઇન્દુબેબા મારે જે ભોગ આપે છે તે ભોગ ઇન્દુબેબાના પોતાના ભોગ જેટલોજ મહાન છે ? આર્ચ રમણીના હૃદયની ઉત્તમતાનું આ ચિત્ર જેટલું ભવ્ય છે તેટલુંજ રસિક છે. ૧-૪-૦

૧૭ સુલહતા ને સુંદરતા—વાળનું જલન, દાંતનું જલન,

મહેરાણું જતન, ઠપકા અને ધરણી પહેરવાની ઠળા, તંદુરસ્તી ખીલવીને સુંદર બનાવવાની કરામતની આ ચોપડીનો નોટો ગુજરાતી ભાષામાં નથી જ. ૦-૮-૦

૧૮ હારથ કુવારો—શ્રી 'પ્રસાદ'ની રમુજ સામાજિક વાતોનો આ સંગ્રહ દરેક કક્ષાની બહેનોને અત્યંત રસિક લાગશે અને નિર્દોષ આનંદ આપશે. ૦-૮-૦

૧૯ ભૂતના બડકા:—શ્રી ધનસુખલાલ મહેતાની લખેલી આ સુંદર સામાજિક વાતોનો સંગ્રહ સર્વત્ર વખણાયો છે. પૃષ્ઠ બસો. ચિત્રો પણ પુષ્કળ આપેલાં છે. ૧-૮-૦

૨૦ વિષવૃક્ષ:—અંકિમખાણુની આ ત્રીજી સર્વમાન્ય નવલ-કથા હિન્દુ સંસારી કાયડાઓની છણાવટ ધણી જ સરસ રીતે કરે છે. અંગાળામાં ઘેરઘેર વંચાય છે. ૧-૮-૦

આખો સટ રૂા. ૬-૧૦-૦ને બદલે રૂા. ૬-૩-૦

સટ ત્રીજો: ૨૧ થી ૩૦

૨૧ હાસ્ય કલાપ—સામાન્ય કેાટિનાં માણસો ઓઝો બાળકોને પણ ખડખડ હસાવે તેવી, છતાં તફત નિર્દોષ અને નિર્ભય વાતોઓનો આ સંગ્રહ ગુજરાતના હાસ્ય સાહિત્યમાં સારું સ્થાન પામ્યો છે. ૧-૮-૦

૨૨ દેવી ચોધરાણી—પ્રકુલ્ત્ર નામની સાદી સીધી બાળા દેવી રીતે વીરાંમના અને છે તેનો અત્યંત રસિક અને પ્રેરક હેવાલ. મૂળ અંકીમ બાણુએ લખેલો છે. ૧-૮-૦

૨૩ વીર રોઝા (ઠાણું ગુલાબ)—રાન્સના નવલસમ્રાટ એલેક્સ-

ઝાંઝર હુમાએ લખેલી એક જેલર બાળાના પ્રેમ અને
થરાતનની અજબ જેવી ઇતિહાસ કથા. ૧-૦-૦

૨૪ હાસ્ય ઝરણું — હાસ્યરસના પ્રસિદ્ધ લેખક શ્રી હરિપ્રસાદ
બ્યાસની આ વાતો આપણા સંસારની ખૂરી બાજુ પર
આખબા મારતાં મારતાં ખૂબજ કલ્લોલ કરાવે છે.
૧-૮-૦

૨૫ “જરા મહા મૂકમે” (હાથ આલામ) — રહવારે ને બપોરે
મોજબી પીવાતા મહાના પ્યાલાઓના બીતરમાં મહાના
બગીચાઓના મજુરોની જેવી કશું હાથ વસી છે, તેનું
એક મજુરે લખેલું કાચું વાતો રૂપ બ્યાન. જે વાંચીને
સેંકડો માણસોએ મહા ત્યજ છે. ૧-૦-૦

૨૬ રાસ રજની: (નવી આવૃત્તિ) — ગરમા પુસ્તકોની મહા-
રાણી. ૧-૧૨-૦

૨૭ જીવન પલટો — આમાં ત્રણ જુદી જુદી જીઓનું
જીવન જુદી જુદી રીતે બદલાઈ જાય છે તેનું વર્ણન
આલેખતી રસિક ને બોધક વાંચીએ આપેલી છે.
૦-૪-૦

૨૮ સુખી ઘર — આપણા ઘરને સ્વર્ગ સમાન સુખી કેવી રીતે
બનાવવું તેના પદાર્થપાક રૂપ ચિત્ર આલેખતી બોધકયા.
૦-૩-૦

૨૯ ભરત ગુંથક — નાની બાલિકાએ ત્રણ સહેલાઈથી : પ્રમથને
શીખી શકે એવી શૈલીમાં એક અનુભવી પારસી મહેને
લખેલું પુસ્તક, જાતજાતની તરાહ તેમજ આકૃતિઓ સાથે.
૦-૧૦-૦

૩૦ ચોર્ચાસીનું ચક્ર—ચુજરાતના એક અનુભવી હાસ્યરસના લેખકે આ પુસ્તિકામાં સ્ત્રીઓને રસ પડે અને સહેલાઈથી સમજાય એવી રીતે સંસારની ગમ્મતભરી વાતો લખી છે.

૦-૨-૦

આખો સટ રૂા. ૯-૧૦-૦ ને બદલે રૂા. ૯-૦-૦

—૦—

સટ ચોથો ૩૧ થી ૪૦

૩૧ રઝિયા બેગમ—ફિરહીના ચક્રવર્તી સિંહાસન પર બેસી રાજ્ય ચલાવનારી પહેલવહેલી સમ્રાજીનું જીવનચરિત્ર. લ્હાણી માટે ઉત્તમ છે.

૦-૩-૦

૩૨ ગૃહવિવેક અને બીજી વાતો—આમાંની મુખ્ય વાર્તામાં વિલાપતી અને દેશી સમ્યતા, ઘરની રીતબાતની તુલના કરેલી છે. બીજી વાર્તાઓ પણ ખૂબ રસિક અને બોધક છે.

૦-૬-૦

૩૩ સખીના પત્રો અથવા સંસારનાં દર્દો—લગ્નનું નિષ્ફળતાથી ઠંટાળી જઈને આપઘાત કરવા તત્પર થયેલી એક યુવતિને તેની બહેનપણી પત્રો દ્વારા ખરો માર્ગ સૂઝાડે છે. દરેક મામાપે આ પુસ્તક પોતાની પુત્રીને પરચાવતાં પહેલાં આપણું ઘટે છે.

૦-૮-૦

૩૪ સ્ટવનું શાસ્ત્ર—આ નાનકડી પુસ્તિકામાં પ્રાથમિક સ્ટવ વિશે, તેની રચના, તથા જુદા જુદા ભાગો વિશે સચિત્ર અને વિગતવાર સમજૂતી આપી છે.

૦-૩-૦

૩૫ સ્ત્રી હૃદય—આ નાની સરખી નવલિકામાં સ્ત્રી હૃદયનો સમ્યો ચિત્તર આપેલો છે. એક આશ્ચર્યવાળી કુવાન પાછળ

ધેલી બની જીવન બલિદાન આપનાર વારાંગનાની કથા જોઈને
બેઠકે પુરી કરવી ગમે તેવી છે. ૦-૩-૦

૩૬ માતૃપ્રેમ અને બીજી વાતો—આ સંગ્રહની મુખ્ય વાત-
માં એક માતા પોતાનાં સંતાનને ખાતર શું શું સહન કરી
શકે છે તેનું આદર્શ દૃષ્ટાંત આપ્યું છે. બીજી વાર્તાઓમાં
પશુ ઉત્તમ સ્ત્રી પાત્રોનાં આલેખન છે. ૦-૪-૦

૩૭ પારસી લગ્નગીતો અને ગરબા—શું પારસી લોકોમાં
બી લગ્ન વખતે ગીતો ગવાય છે? તમે નવાઈ પામશો.
છતાં આ ચોપડી જોશો એટલે ખાતરી થશે કેટલાંક ગીતો
તો ખૂબ રમુજી ને આનંદજનક છે. ૦-૬-૦

૩૮ દામ્પત્ય જીવન—સંતતિનિયમન, કસુવાવડ, પ્રતિપ્રેમ
જાળવવાની કળા, શરીર નિરોગી ને સુડોળ રાખવાની કળા
તથા માસિકને લગતી દરેક ફરિયાદો મટાડવાની વિદ્યા—એ
અધુન આ પુસ્તકમાં આપ્યું છે. ૨-૮-૦

૩૯ વહેમી પતિ—એક સંસ્કારીક અને સુધારક યુવાન
પોતાની સુંદર અને સુશીલ પત્ની તરફ વહેમાય છે. એ
'વહેમ'ને કારણે તે પત્નીનો ભોગ લે છે. ને પછી ગાંડો બને
છે એ પાગલની આપવીતીનો કથણ અને હૃદયસ્પર્શી હેવાલ
ગૃહજીવનનો નવોજ કામડો ઉકેલે છે. ૦-૩-૦

૪૦ આરોગ્ય અને સુખ—આ પુસ્તકમાં દરેક સ્ત્રી પોતાના
કુટુંબની તેમજ પોતાની સુખાકારી કેવી રીતે જાળવી શકે
તેને લગતું જરૂરી જ્ઞાન, દરેક ખાલ અજાણેના ગુણુદોષ વગેરે
આપેલું છે. દરેક ગૃહિણીએ આ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું જોઈએ.
૦-૬-૦

આખો મટ રૂ. ૫-૨-૦ને બદલે રૂ. ૪-૨૩-૦

સહ પાંચમોઃ ૪૧ થી ૫૦

૪૧ સામાજિક વાતો—સંસારના જીવ જીવ કામગી ઉકેલતી તાદશ વાતો એકી બેઠે પૂરી કરવી જ પડે તેવી રસિક છે.

૦-૫-૦

૪૨ રમુજ વાતોઃ (શીશક્તિની)—આ વાતોએમાંની ઘણીક આપણા હંમેશના જીવનનાં દસ્યોમાંથી ઉપજીવી છે ને ખૂબ હસાવે તેવી છે.

૦-૪-૦

૪૩ ભત્રી ભાભી—એક સંસ્કારી શ્રી પોતાના દીવરના અપકાર ઉપર ઉપકાર કરી તેને કેવી રીતે નમાવે છે, તેનું સંદર દર્શાવ આમાં છે. વૈષ્ણવ પામેલી આર્થ અખળા પોતાની નીતિ મર્યાદા સાચવીને પ્રમાણિકપણે પોતાનું ગુજરાન કેવી રીતે કરી શકે તેનો પણ બોધપાઠ છે. કિંમત પણ અદ્ય દોષથી સ્હાણી કરનારા માટે બહુ જ સરડભરેલી છે.

૦-૧-૦

૪૪ પતિ પ્રભુ છે—આ ચોપડી પણ સ્હાણી માટે ખૂબ સરતી કિંમતે ઠાઢેલી છે. એમાંની વાતો પતિવ્રતની બહુ જ સચોટ છાપ પાડે છે. એક સંસ્કારી પત્ની પોતાના દારૂડિયા ને રખડેલ પતિને વશ કરે છે.

૦-૧-૦

૪૫ માંદગી અને માવજત—દરેક જીને આ વિષયનું તો જ્ઞાન હોવું જ જોઈએ. માંદાની સારવાર સંજ્ઞાથી ખૂબ ઉપયોગી સૂચનાઓથી આ પુસ્તક ભરેલું છે.

૦-૪-૦

૪૬ વાતનું વલેસર—જાણાઓ રહેલાઈથી બજવી શકે એવું હાસ્યરસિક નાટક.

૦-૧-૦

૪૭ ઘરેણાંનો શોખ—વિમળા નામની એક બોણા જતાં

સૌંદર્ય શોખીન માળાએ પોતાના ધરેણાં-શોખને લીધે પોતાનો
પતિ જેલમાં જાય એવા સંજોગો કેવી રીતે ઉભા કર્યા તેનો
તાદૃશ ચિતાર આપતી આ વાર્તા સચોટ અસરકારક છે.

૦-૧-૦

૪૮ પારસી સર્તીઆ—રાજાખાઈ ટાવર પરથી બે પારસી
બહેનોએ પોતાનું શીયળ સાચવવા ખાતર જુલકા મારી
કરેલા આપઘાત.

૦-૬-૦

૪૯ એકાદશી—શ્રી સરોજિની મહેતા (એમ. એ.)ની લખેલી
અગિયાર સુંદર સામાજિક વાર્તા બધીજ નવા સિધ્ધાંતો
રજૂ કરે છે.

૦-૧૧-૦

૫૦ રાણકદેવી—હજાર વર્ષ ઉપર ચપ ગયેલી મહાન વિભૂ-
તિની આ જીવનકથા અવીચીન શૈલીમાં ગુજરાતના
એક ઉત્સાહી સિદ્ધહસ્ત લેખકે ધણીજ રસિક લખેલી છે.

૦-૧૨-૦

આખો સટ રૂ. ૨-૧૩-૦ને બદલે રૂ. ૨-૧૦-૦

—૦—

સટ છઠ્ઠો: ૫૧ થી ૬૦

૫૧ શિવાજીની યા—મહારાષ્ટ્ર વીર શિવાજીને જન્મ
આપી ઉછેરનાર વીર માતાનું રસિક અને પ્રેરણાદાયક જીવન-
ચરિત્ર દરેક બહેને એક વાર અવશ્ય ગંચવું જ બોધ્યું.
(તેર આનાની ટિકિટ બીડવી)

૦-૧૦-૦

૫૨ સાસુની શિખામણુ—વહેમી માન્યતાઓને લીધે સ્ત્રીઓનાં
જીવનની કેટલી હાનિ થાય છે તેની બોધકથા.

૦-૧-૦

૫૩ કાચકાનું અજ્ઞાન—એ અજ્ઞાનને લીધે બહેનો પોતાની
કુંડી દોલત કેવી રીતે ખુએ છે તેની બોધકથા. વ્યાજ ઉપ-
જાવવાની બજરી માલિતી સાથે. ૦-૧-૦

૫૪ નામ વગરની નવલકથા—૪૫રા સંજોગોમાં મૂકાયેલી
એક પારસી બહેનના અનુભવોની રસિક વાર્તા. ડીટેક્ટીવ
રસથી ભરપૂર. ૧-૮-૦

૫૫ નારીલિષ્ટ—શ્રીઓના રોગોની ચિકિત્સા તથા ઉપ-
ચાર વિશેનું પ્રમાણભૂત પુસ્તક. ૦-૪-૦

૫૬ માસિક ધર્મ—‘અટલાવ’ વિશેની ઉપયોગી માલિતીથી
ભરેલો નિબંધ. ૦-૨-૦

૫૭ નવા સાધિયા—દિવાળીના દિવસોમાં પોતાનું આંગણું
હીપાવવા માટેના સુંદર અંગ્રેજી નમુના આમાં આપ્યા છે.
૦-૨-૦

૫૮-૫૯ વીર તારા—(બે ભાગમાં) તોડની શીરાંગનાનું પ્રેર-
ણાત્મક ચરિત્ર. પૃષ્ઠ ૪૦૦ ગ્રેક કાગળ. કુલ ૨-૪-૦

૬૦ ગોરમાનાં ગીતો—ગોરોમાં મવાતાં ગીતોનો સંગ્રહ.
૦-૧-૦

આખો સટ રૂા. ૫-૧-૦ને બદલે રૂા. ૪-૧૨-૦

—૦—

સટ સાતમોઃ ૬૧ થી ૭૦

૬૧ મેડમ ડેમીડા—(નીહિલિસ્ટોના પંજામાં) આ એક રસિયન
વાર્તા છે. જેમાં મેડમ ડેમીડા નામની એક સ્ત્રી બહુજાન
લેસ્ટબરેઈમાં જેમજા પુદ્ધિ-ચરાતનનાં કામો કરે છે. ૦-૧૨-૦

- ૬૨ સામાજિક વાતો. ભાગ ૨.—લેખક શ્રી રમાકાન્ત દિવેદી.
આમાં આપણા આધુનિક સમાજને સ્પર્શતી અને તેના
જુદાં જુદાં દષ્ટિકોણ રજૂ કરતી રસિક નવલિકાઓ
આપેલી છે. ૦-૩-૦
- ૬૩ ગુણિયલ ગૃહિણી—સારી ગૃહિણી કોણ? પોતે બપોદાર
સાડી પોલકાં પહેરીને ઠેર ઠેર બાપણો કરતી ફરે તે? કે પોતે
આત્મભોગ આપીને પોતાનાં અને પોતાની આસપાસનાંઓને
સુખી કરવા પ્રયત્ન કરે તે? આ પ્રશ્ન સમાજનો સનાતન
પ્રશ્ન છે. તેને વિશે વિચારો જગાડતી આ નાનકડી નવલિકા
ખરેખર વાંચવા અને વંચાવવા જેવી છે. ૦-૧-૦
- ૬૪ સ્ત્રી સ્વાતંત્ર્ય—સ્વતંત્રતાના અંધ ખ્યાલોમાં અથડાતી એક
યુવતી આખરે ઠોકરો ખાઈને કેવી રીતે પાછી સાચા માર્ગ
હિપર આવે છે તેનું આ નવલિકામાં શ્રી રમાકાન્ત દિવેદીએ
સાંસ આલેખન કર્યું છે. ૦-૧-૦
- ૬૫ દક્ષિણી રાંધણકળા—મહારાષ્ટ્રમાં બનતી રસોડની વાનીઓ
કેવી રીતે બનાવવી તેનું આ પુસ્તક ગુજરાતમાં વસતી
એક ચતુર દક્ષિણી બહેને લખેલું છે. ૦-૩-૦
- ૬૬ સતી જસમા—પતિવ્રતની ખાતર પ્રાણ આપનારી આ
વીર નારીની જીવનકથા સરળ, સાદી ને રસજરતી બાનીમાં
આલેખી છે. ૦-૬-૦
- ૬૭ સંસાર દર્શન—સંસારમાં કગલે ને પગલે અનેક મુંઝવતા
પ્રશ્નો આવી પડે છે. આ પ્રશ્નોને જુદી જુદી નજરે ઢૂંકી
વાતોમાં નીરખીને વણી લીધા છે. ૦-૬-૦
- ૬૮ ભૂમિમાતા-આનંદમક—વંદેમાતરમ-રાષ્ટ્રગીતના હિલ્લવ
સ્થાન રૂપ નિર્મેળ દેશમક્તિની અપૂર્વ પ્રેરણા આપતું સ્વ.

સાક્ષર શ્રી બંકીમચંદ્રનું લખેલું આ પુસ્તક એકેએક હિંદી
શ્રી પુરૂષે વાંચવા જેવું છે. નવી આવૃત્તિ ૧-૮-૦

૬૬ બાળવિધવા—બાળવિધવા એ ગુજરાતના હિન્દુ સમાજનું
દયામણું પ્રાણી છે. એના પ્રત્યે દરેક સહૃદય માણસ સહા-
નુભૂતિથી જુએ છે. અને ઘણાક સંસ્કારી યુવકો તેા તેનો
હાથ ઝાલી સુખી કરવાની ધગશ ધરાવે છે. એવી એ બાલિ-
કાઓએ પોતાનો માર્ગ કેવી રીતે કરી લીધો તેનો ચિતાર
આમાં છે. ૦-૨-૦

૭૦ સાચાં સહોદર—બાહ્ય બહેનનાં પ્રેમની અદ્ભૂત ઝાંખી
કરાવતી આ નવલકથા વાંચતાં હૃદયને હલમલાવી નાંખે છે.
૧-૮-૦

કુલ શ્રી. ૫-૨-૦ને બદલે શ્રી. ૪-૧૩-૦

સદ્દર્શન: ૭૧ થી ૮૦

૭૧ શેષહા અથવા એક પર બીજી—સુંદર પાત્રલેખનવાળી
આ સામાજિક વાર્તા એક પર બીજી પત્ની કરનારને
અજબ જેવી રીતે કેવી નસીયત મળે છે તેનું દષ્ટાંત રજૂ
કરે છે. ૦-૩-૦

૭૨ મુકુન્દ્યા—એક પવિત્રતા ઓ ભતિબ્રષ્ટ, ધર્મઘ્રા અને
જુની પતિને પોતાની તકબચીથી મુધારે કે તેની રસિક
નવલિકા. ૦-૨-૦

૭૩ બીરાંગના નીલદેવી:—પંજાબની એ શૂન્ધીર રાજરાણી
પ્રતિષ્ઠાપાત્ર તથા દેશની મુક્તિ માટે કેવી રીતે ઝંઝુમે છે
તેનું ઉત્તમ દષ્ટાંત આ વાર્તા પૂરું પાડે છે. ૦-૧-૦

પોસ્ટેજ જુદું

શ્રીશક્તિ ગ્રંથમાળા વિશે

પ્રશંસાના ઉદ્ગારો.

ભરત ગુંથણ—વિશે લોકવાણીના તંત્રીજી લખે છે—

આ પુસ્તક ઘેર ભરત ગુંથણ કરતાં અને શાળામાં અભ્યાસ કરતાં બહેનેને સારું માર્ગદર્શક રહી પડે એવું છે. ભરત ગુંથણની પદ્ધતિ એમાં સમજાવવામાં આવી છે. ને એ પદ્ધતિને સાનુકૂળ ચિત્રો પણ પુષ્ટક અપવામાં આવ્યાં છે...આ પ્રકારનું પુસ્તક બહુ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે.

શુખી ઘર—વિશે પ્રસ્થાનના તંત્રીજી લખે છે—

શ્રીએને ગૃહિણી તરીકે સ્વમાન રાખવાનો, પરકામને દીપાવવાનો, સંસ્કારી થવનો બોધ મળે તેવું સાહિત્ય આ પુસ્તકમાં સુગમ ભાષામાં આપેલું છે.

ભલી ભાભી—વિશે સાપ્તાહિક મુખ્યાર્થ સમાચારના તંત્રીજી લખે છે—

આ નાનકડી પેમ્ફલેટ શ્રીએને ઉદારતાનો બોધપાઠ આપવાનું કાર્ય બહુજ સુંદર રીતે કરી શકે તેમ છે...એની લઘુશી થવી જોઈએ.

પતિ પ્રભુ છે—વિશે સા. મુખ્યાર્થ સમાચારના તંત્રીજી લખે છે—

આ ચોપડી પણ લઘુશી કરવા જેવી છે. એક દારડીયા ધણીની શ્રી પોતાના પતિને ખાતર ખુબ સંદેહ સહન કરે છે આખરે તે વશ થાય છે ને પોતાની કુટેવો જાહેર છે. ને એક સુખી થાય છે.

શ્રીશક્તિ ગ્રંથમાળા વિશે

પ્રશંસાના ઉદ્ગારો

માંદમી અને માવજત—વિશે મુખ્યાઈ સમાચાર લખે છે—

આપણે શ્રીઓની સ્વતંત્રતા ને સમાનતા વિશે ગમે તેવી વાતો કરીએ, છતાં શ્રીઓમાં જે નૈસર્ગિક કળા છે તેને પૂરેપૂરું કદિ પહોંચી શકવાના નથી. તેમાંની એક કળા તે નર્સીંગ છે— દરેક દરેક શ્રીના હાથમાં આ પુસ્તક મૂકાય તે તથા તેને એ વિષયનું સાઈ જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય એ નક્કી છે.

પ્રમખંધુના તંત્રીજી લખે છે—

ઘરમાં શ્રીને માંદાની માવજતનું જ્ઞાન હોય તે હિંદુ સમાજમાં ખૂબ જરૂરનું છે. એ જોતાં તેમની દષ્ટિએ લખાવલું આ પુસ્તક કીમતી ધણ પડશે.

રઝિયા બેગમ—વિશે પુસ્તકાલયના તંત્રીજી લખે છે—

આ પુસ્તિકામાં તેરમી સદીની આ સુલતાનાને સરસ પરિચય અપાયો છે...લેખન શૈલી વખાણવા જેવી છે.

શુભવિવેક—વિશે તેઓ લખે છે—

વાર્તાઓ બોધક છે. શ્રીઓ માટે પુસ્તક મજાનું ને આવકારપાત્ર છે. મહિલા પુસ્તકાલયો જરૂર ખરીદે.

સખીના પત્રો—વિશે લોહાણા હિતેન્દ્રજીના તંત્રીજી લખે છે—

આ ઉપયોગી પત્રમાળાને પુસ્તકનું રૂપ આપી શ્રી સા. મંદિરના સંવાદકે એ વર્તમાન જગતને પોતાની એક ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન આપ્યું છે. આવાં પુસ્તકોનો વધુ પ્રચાર કરવાની સૂચના સારી લેખક તથા પ્રકાશકને અભિનંદન

દેશખંધુ પ્રેસ, સુરત

દેશબંધુ અઠવાડિક

દર રવિવારે
પ્રગટ થાય છે.
લવાજમ રૂા. ૪

દેશબંધુ છાપખાનું

જ્યાં
સુઘડ, સુંદર, સસ્તું
છાપકામ થાય છે.

શ્રીશક્તિ અઠવાડિક

શ્રીઓ માટેનું
એકલું અન્નેડ
છાપું

દર રવિવારે પ્રગટ થાય છે.
લવાજમ રૂા. ૫

શ્રીશક્તિ ગ્રંથમાળા

શ્રીઓને વાંચવાલાયક, એના નિત્ય-
જીવનમાં ખુબ ઉપયોગી થઈ પડે
એવાં રસિક પુસ્તકોની માળા.
દશ દશ મણકાના સટ બનાવેલા છે.
વધુ વિગત માટે પત્ર લખો:—

શ્રીશક્તિ, કેળાપીઠ, સુરત.

સ્રી:શક્તિ-ત્રય માળા

૧ વંદ્યા	૦-૪	૨૬ રાસરજની	૧-૧૨
૨ કાકી	૦-૩	૨૭ જીવનપલટો (વાતો) ૦-૪	
૩ કાયદામાં સ્ત્રીનું સ્થાન ૦-૩		૨૮ સુખી ઘર (ભાવક) ૦-૩	
૪ અર્ધાંગના (વાતો) ૦-૪		૨૯ ભરત ગુણવત્ ૦-૧૦	
૫ શુદ્ધવ્યવસ્થાની વાતો ૦-૬		૩૦ ચોખ્ખીસીનું ચક્કર ૦-૫	
૬ ખાચણાં (લોકગીત) ૦-૫		૩૧ રઝીયા બેગમ ૦-૩	
૭ બલિદાન (પ્રેમક વાતો) ૦-૫		૩૨ શુદ્ધિવેક ૦-૬	
૮ ભવાટવી ૦-૪		૩૩ સખીના પત્રો ૦-૬	
૯ મા (વાતો) ૦-૪		૩૪ સ્વપ્ન શાસ્ત્ર ૦-૩	
૧૦ જવાના પત્રો ૦-૬		૩૫ સ્ત્રી સુદય ૦-૩	
૧૧ પતિની પસંદગી ૦-૪		૩૬ માતૃપ્રેમ ૦-૪	
૧૨ લીલીની આત્મકથા ૦-૩		૩૭ પાંચલી ગુણગીતો ૦-૬	
૧૩ ફાઈ ૦-૪		૩૮ કાન્ધારી જીવન ૦-૬	
૧૪ પારસી વાનીઓ ૦-૬		૩૯ વહેંચી પતિ ૦-૩	
૧૫ વિધવા (વાતો) ૦-૫		૪૦ આરોગ્ય અને સુખ ૦-૬	
૧૬ કોને પરણી (વાતો) ૧-૪		૪૧ સામાજિક વાતો ૦-૫	
૧૭ સુખકતા ને સુંદરતા ૦-૮		૪૨ રમુછ વાતો ૦-૪	
૧૮ હાસ્યકુવારો ૦-૮		૪૩ ભલી માસી ૦-૧	
૧૯ મૂળના ભડકા (વાતો) ૧-૮		૪૪ પતિ પ્રભુ છે ૧-૧	
૨૦ ત્રિપત્ત ૧-૮		૪૫ માંદગી-માવજત ૦-૪	
૨૧ હાસ્યકલાપ (રમુછ) ૧-૮		૪૬ વાતનું વર્તેકર ૦-૧	
૨૨ ફેવી ચૌવરાળી ૧-૮		૪૭ ઘરેણીનો ગાળ ૦-૧	
૨૩ વીર રોમ ૧-૦		૪૮ પારસી સગીઓ ૦-૬	
૨૪ હાસ્ય જરૂર (રમુછ) ૧-૮		૪૯ એકાદશી ૦-૧૧	
૨૫ "જરા ચલા મુકલો" ૧-૦		૫૦ રાણકદેવી ૦-૧૨	

ખીજા પાસુ બાવીસ પુસ્તકો બહાર પડ્યા છે.
સંપૂર્ણ સચિત્ર માટે લખે : શ્રી યશ્વિ, કાગપીઠ, સુરત

